

nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit
*Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie*

Verificatie van "vrij van" additieven declaraties op levensmiddelen

Datum 17 augustus 2011

Inhoud

1	Inleiding	7
2	Werkwijze	9
3	Resultaten.....	11
3.1	Conserveringsmiddelen.....	11
3.2	Kleurstoffen	
3.3	Zoetstoffen.....	12
4	Conclusies	13

1 Inleiding

Additieven zijn stoffen van natuurlijke of synthetische oorsprong, die toegevoegd worden aan voedsel om de kwaliteit van het product te vergroten. Om zeker te zijn van de veiligheid van additieven zijn in Europa zogenaamde E-nummers geïntroduceerd. Het doel hiervan is om op basis van wetenschappelijk onderbouwde veiligheidsanalyses een toevoeging al dan niet toe te staan op de Europese markt. Er wordt vastgesteld aan welke levensmiddelen het additief mag worden toegevoegd en in welke hoeveelheden. Deze veiligheidsanalyse wordt regelmatig herzien op grond van de meest recente wetenschappelijke inzichten.

Er zijn consumenten die producten met zo min mogelijke additieven prefereren. Deze producten zijn in de markt met claims als bijvoorbeeld "vrij van conserveermiddelen", "geen kunstmatige toevoegingen" of "zonder kunstmatige geur- en smaakstoffen"

De nVWA heeft in het voorjaar van 2011 een handhavingsonderzoek gedaan naar producten voorzien van dit soort "vrij van" declaraties. Er is nagegaan of de producten inderdaad vrij zijn van die additieven die op grond van de declaratie op het etiket afwezig verwacht mogen worden.

2 Werkwijze

In het voorjaar van 2010 werden in Nederlandse supermarkten, en winkels zoals reformhuizen en biowinkels, levensmiddelen bemonsterd die op de voor- of achterzijde van de verpakking een "vrij van" declaratie voerden. De aandacht ging uit naar de meest voorkomende additieven, zodat producten die volgens de verpakking vrij zijn van de (kunstmatige) kleurstoffen (E100 – E151), conserveringsmiddelen (E200 – E252) en zoetstoffen (E950 – E962) bemonsterd werden. Tevens werden producten bemonsterd met declaraties die impliceren dat het product vrij is van deze stoffen, zonder dat dit letterlijk geclaimd wordt. Dit geldt voor producten die bijvoorbeeld claims voeren zoals "alleen natuurlijke kleurstoffen" of "100 % natuurlijk". In deze gevallen kan namelijk verwacht worden dat een consument dit interpreteert als een "vrij van" declaratie, en dan zou de toevoeging van E-nummers op misleiding duiden. In totaal werden 188 producten bemonsterd.

Enkeelmael bemonsterd werden de monsters in het lab gesorteerd naar type matrix en type declaratie. De declaraties waarvoor een analysemethode beschikbaar was, werden geanalyseerd op die additieven waarvan het product volgens de verpakking vrij was. Hiervoor werden gevalideerde chemische analysemethodes gebruikt, waarbij een gehalte dat boven de aantoonbaarheidsgrens ligt werd aangemerkt als positief.

3 Resultaten

In totaal werden er 188 producten bemonsterd. Wanneer op basis van het etiket verwacht mag worden dat een consument dit product als vrij van additieven beschouwt werd het gezien als een product met een afwezigheidsdeclaratie. Hieronder vallen dus producten die direct claimen geen additieven te bevatten, maar ook producten die claimen "100% natuurlijk" of iets dergelijks te zijn. Op deze manier werd in 106 declaraties met de betekenis "vrij van conserveringsmiddelen" aangetroffen, 81 declaraties met de betekenis "vrij van kunstmatige kleurstoffen" en 49 declaraties met de betekenis "vrij van kunstmatige zoetstoffen". Uiteraard is het mogelijk dat een product meerdere claims voert die aan verificatie onderworpen kunnen worden.

3.1 Conserveringsmiddelen

De 106 producten die volgens de verpakking vrij zouden zijn van conserveringsmiddelen werden geanalyseerd op die conserveringsmiddelen die in dat type matrix toegestaan zijn. Dit resulteerde in 106 analyses voor sorbinezuren, 106 analyses voor benzoezuren en 42 analyses voor sulfiet. De resultaten staan weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1: Resultaten monsteranalyse conserveringsmiddelen

	Aantal geanalyseerd	Aantal met conserveringsmiddelen
Sorbinezuren	106	2
Benzoezuren	106	0
Sulfiet	42	0

In 2 gevallen werd een monster aangetroffen dat ondanks de gevoerde claim toch sorbinezuren bevatte. Dit betrof een dessert met een sorbinezuurgehalte van 612 mg/kg en een mayonaise met een sorbinezuurgehalte van 127 mg/kg.

3.2 Kleurstoffen

De 81 producten waarvan verwacht zou mogen worden dat ze geen kunstmatige kleurstoffen bevatten werden onderworpen aan analyse voor de kleurstoffen E102, E104, E110, E122, E123, E124, E127, E128, E129, E131, E132, E133, E142 en E151. De resultaten staan weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Resultaten monsteranalyse kleurstoffen

	Aantal geanalyseerd	Aantal met kleurstoffen
kleurstoffen	81	8

Tabel 3: Aangetroffen kleurstoffen

Kleurstof	Aantal maal aangetroffen	(maximum) gehalte [mg/kg]
E142	8	0.17
E131	4	0.11
E122	1	1.01
E128	1	0.15
E129	1	0.48
E133	1	0.09

In 8 van de 81 monsters werden ondanks de claim op het etiket toch kunstmatige kleurstoffen aangetroffen. In alle gevallen waren dit types snoep. De kleurstoffen waren vaak E142 en E131, maar ook E122, 128, 129 en 133 werden gevonden (Tabel 3). Er moet echter opgemerkt worden dat de gehalten in alle gevallen erg laag zijn, en waarschijnlijk een gevolg van carry-over (dwz in het product terechtgekomen omdat ze al in de ingrediënten van het product zaten). Carry-over is in principe toegestaan. Echter, op deze producten wordt een declaratie gevoerd waaruit blijkt dat deze stoffen er niet inzitten. Ook dit komt neer op misleiding. De betrokken producenten zijn gewaarschuwd.

3.3

Zoetstoffen

In 42 gevallen werd een claim aangetroffen die neerkwam op de afwezigheid van zoetstoffen. In die gevallen werd het product geanalyseerd op de zoetstoffen acesulfaam-K, aspartaam, cyclamaat, sacharine, neotaam, neohesperidine, dihydrochalcone, sucralose en stevioside. In 3 gevallen werden toch zoetstoffen aangetroffen (Tabel 4): dit betrof 3 types sojamelk, die respectievelijk 23.9, 24.4 en 24.8 mg/kg acesulfaam-K bevatten. Deze producten waren allen afkomstig van dezelfde producent, en deze is gewaarschuwd.

Tabel 4: Resultaten monsteranalyse zoetstoffen

	Aantal geanalyseerd	Aantal met zoetstoffen
zoetstoffen	42	3

4 Conclusies

Er zijn 188 producten met "vrij van" declaraties bemonsterd, waarvan de gevoerde claims geverifieerd werden. Van de 106 declaraties over conserveringsmiddelen werden er 2 foutief bevonden. De 81 declaraties over de afwezigheid van kleurstoffen bleken in 8 gevallen foutief aangebracht, hoewel dit erg lage gehalten betrof. Afwezigheid van zoetstoffen bleek op 3 van de 42 monsters foutief gedeclareerd. In alle gevallen zijn de betreffende producenten van deze bevindingen op de hoogte gebracht.